

Όσο κάποιος προοδεύει στην πνευματική ζωή, τόσο αυξάνονται μέσα του οι πειρασμοί και τα πνευματικά λάθη (π. Δημήτριος Στανιλοάε)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1VR7Bij>]

Σήμερα είναι αναγκαίο όσο ποτέ το να υπενθυμίσουμε στους ανθρώπους ότι η τελευταία πηγή του κακού είναι στην πνευματική ζώνη. Η πνευματικότητα δεν είναι μονάχα αγνότητα και ηθικό ανάστημα. Στην πιο απόκρυφη περιοχή του πνεύματος υπάρχουν πάντα δύο όψεις: μία φωτεινή και μία σκοτεινή όπως τόσο ξεκάθαρα ανέπτυξε ο Ρώσος θεολόγος V. Zenkovski (Τα προβλήματα της εκπαίδευσης υπό το φως της χριστιανικής ανθρωπολογίας, Παρίσι 1934, σ. 110). Αυτός ο δυισμός στην ουσία του πνεύματος δεν είναι ολοφάνερος σ' εκείνους που δεν έχουν εξοικειωθεί εξολοκλήρου με μία πνευματική ζωή, σ' εκείνους που βρίσκονται ακόμη υπό τα στοιχεία της εξωτερικής, επιφανειακής ζωής. Όμως, όσο κάποιος προοδεύει στην πνευματική ζωή, απελευθερωμένος από τη δουλεία της εξωτερικής ζωής, τόσο αυξάνονται μέσα του οι πειρασμοί και τα πνευματικά λάθη. Όσο ο άνθρωπος ανυψώνεται στις πνευματικές αναβάσεις, τόσο περισσότερο αυξάνονται, παράλληλα με τον σίτο των καλών προθέσεων, η ήρα των πειρασμών.

Και είναι πολύ συχνή η περίπτωση όταν η ήρα τελικά νικά. Όσο ανυψώνεται ο άνθρωπος υπεράνω των συνηθισμένων αμαρτιών στο σώμα των πολλών, τόσο αισθάνεται πιο πειρασθείς να αυτοθεοποιείται για την προσωπική του νίκη, την οποία θεωρεί πολλή μεγάλη, τόσο θυμιάζει τις προσωπικές του δυνάμεις και τόσο απομακρύνεται από τον Θεό. Εάν η τελείωση θα έστεκε στην καθεαυτή πνευματικότητα, σε μία εγκράτεια έως τη θανάτωση των κατώτατων εξωτερικών εκδηλώσεων, πόσοι φιλόσοφοι και σοφοί, πόσοι άθεοι και πόσοι οπαδοί των διάφορων τεχνικών συστημάτων διοργάνωσης της εξωτερικής ζωής, δεν θα σώζονταν παρόλο που περιφρονούν την έννοια του Θεού και αυτοπαρουσιάζονται ως απόδειξη ότι ο άνθρωπος μπορεί να σωθεί και δίχως τη βοήθεια του Θεού. Αλλά αν υφίσταται το άλμα από μία γεμάτη σωματικές καταχρήσεις ζωή σε μία άκρως πνευματική, δίχως τη θεία πρόνοια, η σωτηρία από το πνευματικό κακό χωρίς τον Θεό είναι αδύνατη. Μόλις σ' αυτήν την εσωτερική καλυτέρευση του ανθρώπου αξιοποιείται πλήρως η διδασκαλία σύμφωνα με την οποία δίχως τον Θεό

Στον φωτεινό πόλο της πνευματικότητας κυριαρχεί η ταπείνωση ενώπιον του Θεού, ενώ στον σκοτεινό, η υπερηφάνεια για την κύρια αξίωση, με τη λήθη του Θεού. Συνεπώς είναι φανερό γιατί δεν μπορεί να νικήσει μέσα σου ο φωτεινός πόλος της πνευματικότητας, έως ότου δεν δεχτείς τον Θεό, έως ότου συγκύψεις ενώπιον του μεγαλείου Του, έως ότου δεν Του ζητήσεις τη βοήθεια. Όσο αυξάνει η ταπεινότητα στον άνθρωπο, η ταπεινότητα ενώπιον του Θεού, και όσο πίπτει η υπερηφάνεια εξ αυτού, τόσο η φωτεινή πνευματικότητα διώχνει το σκοτάδι εξ αυτού. Μία τέλεια ταπείνωση σημαίνει απόλυτη αποδοχή του Θεού, την πεποίθηση ότι όλα όσα πραγματοποιείς, τα πραγματοποιείς με τη βοήθεια του Θεού· μία τέλεια ταπείνωση σημαίνει μια ριζική κατάργηση της υπερηφάνειας, της πεποίθησης ότι **εσύ** κάνεις αυτό που κάνεις, ότι είσαι ανώτερος όλων, ότι δεν έχεις ανάγκη τον Θεό και τους άλλους για να την προσωπική σου μακαριότητα, για το έργο που θέλεις να πραγματοποιήσεις. Η υπερβολική υπερηφάνεια σημαίνει άρνηση του Θεού, άρνηση των άλλων ανθρώπων και απόλυτη νίκη του σκοτεινού πόλου του πνεύματος.

Η ταπείνωση είναι, εξάλλου, η πιο γόνιμη αρετή της φωτεινής πνευματικότητας, της ηθικής ωραιότητας. Η ίδια παράγει την αγάπη του Θεού και των ανθρώπων, απομακρύνοντας εξ ημών το μεγάλο εμπόδιο της αγάπης: την υπερηφάνεια και την περιφρόνηση και δείχνοντας μας τον Θεό και τους πλησίον μας άξιους της προσοχής και της αγάπης μας.

Η ταπείνωση βιώνει μία στιγμή υπέροχης ανύψωσης στο μυστήριο της μετάνοιας. Αυτή κατακτά τότε μία λαμπρή νίκη επί της δικής μας υπερηφάνειας. Αλλά μία

βαριά νίκη. Διστάζοντας, τρεκλίζοντας σε ύφος και σε λόγια, υψώνουμε το ρόπαλο και δίνουμε τη χαριστική βολή στην υπερηφάνεια μας· στην καθημερινή μας φήμη ενώπιον των δικών μας οφθαλμών. Τελούμε μία οδυνηρή, βασανιστική εγχείρηση σαν να είναι η προσωπική μας ακύρωση.

Εδώ στέκει η σημασία της μετάνοιας: σ' αυτό τον σεισμό της πνευματικότητας μας διά της πιο δύσκολης εγχείρησης: ο θάνατος της εξ ημών υπερηφάνειας και η εμφύχωση της ταπείνωσης. Η όσο πιο ακριβής και πιο τεχνική απαρίθμηση των εξωτερικών μας παρεκκλίσεων δεν έχει εφ' εαυτής αξία αλλά μονάχα εφόσον διά αυτής πραγματοποιούμε πλήρως αυτόν το σεισμό της ύπαρξης μας, που συγκλονίζει όλο μας το είναι. Γι' αυτό το μυστήριο της μετάνοιας δεν το έχουν αποκλειστικά ανάγκη μονάχα οι άνθρωποι που κάνουν συγκεκριμένες αμαρτίες αλλά προπάντων οι «πνευματικοί», εκείνοι οι οποίοι όσο και να επιθεωρούν το παρελθόν τους, δεν βρίσκουν τίποτα μεμπτό. Ακριβώς σ' αυτούς η υπερηφάνεια αυξήθηκε περισσότερο και επομένως η ταπείνωση πρέπει να εκδηλώνεται δι ενός δυνατότερου κραδασμού. Ένας διανοούμενος δεν έχει λιγότερη έλλειψη του μυστηρίου της μετάνοιας απ' ότι ο απλός άνθρωπος· το πνευματικό κακό είναι πληρέστερο από το σωματικό κακό.

Η σοφία της Εκκλησίας τοποθέτησε στο τέλος της νηστείας το μυστήριο της μετάνοιας. Αυτή μας δείχνει ότι μετά την ανύψωση επί των σωματικών υπερβολών πρέπει να θεραπεύσουμε και το πνεύμα. Επειδή δεν αμαρτάνει μόνο το σώμα. Μπορεί ορισμένοι, κατόπιν μιας ακριβούς εκπλήρωσης της εντολής της νηστείας, να πιστεύουν ότι έγιναν καθαροί από αμαρτίες. Η Εκκλησία τους υπενθυμίζει ότι υπάρχει και ένα αμάρτημα του πνεύματος, στο οποίο δίδουμε το πιο δυνατό χτύπημα στο μυστήριο της μετάνοιας.

Μόλις μετά από αυτή τη νίκη της εν ημίν φωτεινής πνευματικότητάς, μας αξίωσε η Εκκλησία να προσεγγίζουμε τον καινόν αιώνα του κόσμου: τη ζωή μετά την Ανάσταση.